

Előfizetési árak:

Helyben

Felvére 6 ft.
Három hónap 5 „

Postán küldve:

Felvére 7 ft.
3 hónap 5 „ 50 kr.

Egyes szám

10 kr.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetési pénz s minden közlemény Főpocz Vecsergház földszint a szerkesztőséghez bérmentve küldendők.

Hirdetési díj:

Öt hasábos petit sorért 5 kr.

Vydenen megjelölt közlemény 3 hasábos 15 kr. hirdetményelet és előfizetéseket lapunk számára elfogadj: Pest-Buda: Nemzeti Hirdetési Irodája, Bécsben: Oppelk A. és Hausenlein et Vogler, Brauner I. G., Berlinben: Goldberger, Párisban: Havas ügyvédeké.

Bélyegdíj:

minden belgatásért külön 30 kr.

Előfizethetni helyben: **Telegdi K. Lajos** és **Csáthy Károly** könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyébütt a postahivatalok utján.

Meddig tart még ez így?

Körülbelül egy éve, midőn az országgyűlés utasította a ministeriumot, hogy a legközelebbi országgyűlésen terjeszzen elő törvényjavaslatot, az országos képviselői állásnak kormányhivatallal összeférhetlensége tárgyában.

Nyolcz hava már, mióta az országgyűlés ismét megnyílt, azonban a ministerium ama határozatnak maig sem tett eleget.

Sőt van eset, hogy képviselők fő-államhivatalt viselnek; oly eset is van, hogy a kormányhivatalt viselő képviselő már előre más állomásra, bíróra is ki van nevezve azon esetre, ha a ministeriumnál elfoglalt állását abbanhagyná. Tehát egyszerre három rendbeli állást is elfoglal, és két állomás után huz fizetést.

Természetes dolog, hogy az ily egyéniségek közül egyik sem teherel meg kellőleg azon hivatásnak, melyre állítva van. Vagy csak az egyiket végzi, míg a másikat egészen elhanyagolja, vagy látszik megfelelni akarni mindkettőnek, s mindkét állomás teendői hátramaradásnak vannak kitéve, — míg a fizetés mindkét oldalról foly zsebeibe.

Ezen hivatalhalmozottságnak kimondhatlan anyagi és szellemi káros következményei vannak.

A nép keservesen megtakarított filléreiből, nehezen fizetett adójából minden érdem, sőt dolog nélkül, ingyen számtalan egyesek zsirosodnak meg, míg a haza ügyei általok elhanyagoltatnak; továbbá a különösen kedvezményezett ily személyek más jobb tehetségek elől elfoglalják a működési tért, kikben akarat és szorgalom sem hiányoznék a munkára; következképen a tehetségek képződése, és a munkássági ösztön elhanyagoltatik sokaknál, míg egyesek méltatlanul fizettetnek s kedvezményeztetnek.

Ezen szemlélatomást téves, sőt káros rendszer bármily egyszerű ember előtt azonnal feltűnik veszélyes következményeire nézve, mind anyagi, mind szellemi tekintetekben; különösen azon osztály, mely a könnyű, dolog nélküli életet szereti, a mások fillérei rovására, növekedésnek indul ezen rendszer alatt, és a munka édes gyümölcse iránti jó érzék lassankint veszít ruganyosságából.

Ha már egyszerű emberek is átátják e rendszer káros voltát: hát azon tudományos, tekintélyes férfiak, kik az ország kormányán ülnek, hogy ne látnák át?

Hogy ne látnák át, midőn az országgyűlés maga, határozatában, mintegy ujjal mutat a veszélyre, mely e rendszertől foly, és ennek megszüntetése végett törvényjavaslat készítését rendel el?

At kell azt nekik látni; hanem, hiába, a hatalom legjobban szereti önmagát.

Az érdek nem engedi, hogy az ember a közjót átlátva kövesse is.

A hatalomnak fényre és időre is van szüksége.

Azon egyéniségek, kik a kettős-hármas hivatalokban uraskodnak, nagy szolgálatot tettek a kormánynak, vagy azon pártnak, mely a kormányt támogatja; kell tehát valami kitüntetés a multért; kell valami lekötélés a jövőért; megharagítani meg épen nem lehet őket, mert még boszút is állhatnának valami oldalfordulat által, mely a kormánytól őket elterelné! Állandó hívekre van szükség,

ség, kik vakon rohannak a veszélybe, a hála fegyvereivel védni meg a megtámadott kormányt, mely kenyeret adott, kettőt is egyszerre.

Ezen sereg katonái leghivebb oltalmazói azon rendszernek, mely nekik életet adott; mivel tudják jól hogy, ha a rendszer bukik, vesznek vele ők is.

Tehát élethalál-harczra is készek vállalkozni.

Aztán meg, ha a kormány némely tagjai, ministeri államásuk mellett, még mindig tanácsosnak tartanak valami üzleti hivataloskát a multból magok részére megtartani azon esetre, hogy, ha a bársonyszékből kiesnek, ne kelljen épen pad alatt maradniok: csodálni lehet-e, hogy ilyesfélét más halandóknak is megengednek; csodálni lehet-e, hogy más halandóknak, csupán tiszteltből is irántok, jól esik a nagy férfiak példáját követni?!

Igaz, hogy a közügy a magánérdeknek elibe volna teendő; igaz, hogy a választók képviselőiket nem azért küldték az országháza, hogy ott ne legyenek, s e megtiszteltetés mellett az ország dolgait elhanyagolják, míg magoknak aranyvárat raknak a választók bizalma folytan; igaz, hogy a függetlenségi érzet iszonyu csorbákat szenved a kormányhivatalok kezeiben; igaz, hogy olykor-olykor a választók még savanyu képet is mutatnak a képviselőkre, kik őket nem képviselik; és el is jöhet a számolás órája, mely torkára forrasztja a hivatalnoknak a képviselői mulasztásokat: — hanem az is igaz, hogy a nyereségnek jó szaga van, és az tulterjedhet a választási 3 év határain is, ha a sors kereké balul fordulna: és aki hátul marad, beteheti az ajtót!

Ily indokok, ily párt- és magánüzel érdek tartóztatják az egyenes ut követésétől az embereket, a nagy és kis embereket.

Ily indokok nyomhatják háttérbe az üdvos törvények létrejöttét.

Ily körülmények miatt ásitoznak az országházban a képviselői székek az ürességtől.

Mire a választók fejet csóválva így kiáltanak fel keservesen: meddig tart még ez így?!

Ujdonságok.

Városi közgyűlés. A folyó évi nov. hó 3-ik és több napján folytatva tartandó városi közgyűlésen előadandó tárgyak: Kormányrendelet, Bihar és több megyetől érkezett közérdekű átiratok, iskola tanácsos választás, légszusz világitási szerződés, heti vasárnap ügyében keletkezett bizottmányi jelentés, erdővagatási terv, ölkörjárat-haszonbérbe adása belső legelő felmérése, kertéségi rendszabály megállapítása, pénztári vizsgálatról szóló jelentés, eselések fizetésének szabályozása. Magán ügyek. Ezen sorozatból látható, hogy elég oly nevezetes tárgy jöved szonyegre, mely a képviselők minél nagyobb számban megjelenését teszi óhajtatóvá.

A botbüntetés eltörzése iránt az elítéltrabokra nézve az országgyűlésen törvényjavaslatok készültek és állig lehet kétség benne, hogy az elítélés rövid időn ki fog mondani. Annnyival feltűnőbb, hogy iskolánkban a páleázás — bár meg van tiltva — maig is gyakorlatban van. Azt hisszük, hogy a kiskorú tanuló, ki ellen még távolról sem számíthatatik ugy be az elkövetett tény, mint a felnőtt büntetéseknél, nem tarthatatik alábbvalónak az elítélés nálmal. Azért is szígeru felügyelt lenne fordítandó ezen a körzellemmel ellenkezo, megalkázó büntetés mód föltétlen kiküszöbölésére iskolánkban.

A szegényebb falusi iskoláknak taneszközökkel felszerelésére rendezett államsorsjáték húzása november 30-án visszavonhatlanul bekövetkezővén, figyelmeztetjük a t. ez. közönséget, hogy ezen

200,000 ftot tevő nyereményekkel, melyek közt a főnyeremény 100,000 ft. — egybekötött sorsjátékra jegyek kaphatók 2 ftjával Bignio János helybeli kereskedőnél, s az adó- és posta-hivataloknál.

A dohányügy tanulmányozása iránt a kereskedelmi miniszter által külföldre küldött Molnár György polgártársunk és Beliczay István jelentése megjelent nyomtatásban. A 142. lapra terjedő érdekes mű kiterjeszkedik a hazai dohánytermelés történetére, s annak közgazdászati tekintetéből bírálatára. Érdekes összehasonlításokat tesz a külföldi és hazai dohány értéke és termelése közt; kimutatja gazdáink termelési hibáit, kijelöli az utat a termelő gazda számára a növény haszonnal értékesítésére vonatkozólag, elsorolja a hátrányokat, melyek ezen nevelési ág kifejtésére gátlólag hatnak és orvoslásmódozatokat ajánl addig is, míg a dohányegyedáruság eltöröltetnék, melynek fentartását országos csapásnak tekintti. — A nagy tanulmányul készült munkát ajánljuk t. ez. közönség figyelmébe.

A kereskedő ifjak által rendezett zártkörű táncestély elsője jövő héten pénteken, nov. 5-én fog a Fehérlő nagytermében megtartatni. A meghívok már szétküldtetek.

A Péterfia utcai kut, melyet Matkó Ferenc készített egész elkészült, s tegnap adatott át a közhasználatnak.

Tegnap este 7 óra tájt Rott Elkán kereskedő egyik segédének szobája feltörtetett, s az abban volt ingóságok elulajdonítottak, a gyana a kereskedésben foglalkoztatott hetest terhelé, ki azóta eltűnt. A rendőség nyomozza.

P. Nagy Sándor nyelvtanodájába a német és francia nyelvtanítására egy kitűnő képzettségű francia nő érkezett s a tanórak leányok számára is legközelebb kezdeteket vendik. A tandíj egy hóra csak 2 ft, mi azért van ily eskélyre szabva, hogy minél többen részt vehessenek a tanfolyamban.

A keresk. ifjak önképző-egyletének azon tagjait, kik a nyelvtan-folyamokra már eddig aláírtak, vagy aláírní szándékoznak, holnap azig vasárnap délután 1/2 3 órakor az egylet helyiségeiben, P. Nagy Sándor tanár ur jelenlétében tartandó, előleges értekezletre tisztelettel meghívom. Szepessy Antali, alelnök.

Zenekar hírek. Volt említve lapunk 83-ik számában, hogy Palotási János zeneszerzőmennyét Rieszner József zongorára alkalmazván azok egy példányát tiszteletből Balázs Kálmánnak megküldötték. Balázs Kálmán azóta a megküldött darabokat szorgalmasan tanulgatja zenekarának, s legközelebb ezek bemutatására zeneestélyt rendez. Elvezetes estének nézhetünk elébe. Csügany zenekarról levén szó megemlítjük itt Oláh Józsi zenekarát is, mely minden tekintetben igyekszik méltó versenytárs lenni B. K. zenekarának. Így legközelebb egy kitűnő művészszel Diószegi Ferenczszel szaporította zenekarát, ki a gondonkát oly művészileg játsza, hogy azt valóban élvezet hallgatni. No a mi a zenét illeti, e tekintetben csakugyan gondolkodva van városunk élvezetéről.

Sikerült orvosi műtét. Eddig, ha valami nehezebb orvosi műtétet kellett valami városunkbeli szerencsétlen betegen végezni többnyire a fővárosba sietett a beteg, mi sok költőggel, s a beteg és hozzátartozóra nézve keletlenüléssel járt; mostanában városunkban több sikerült műtétről hallottunk, s ezek közül mint kitűnőt megemlítjük azon mellkimszűst, a melyet ezélett mintegy hat héttel a Jablonszky ezred, ezredorvosa egy helybeli polgáron oly sikerrel végeztet, hogy az operált nő, kinek élete megmaradásához a műtét előtt már kevés reményt kötöttek, most már teljesen egészséges.

Ongyilkosság. Tegnap délután a Kovácskaszanyában John kezelőmester 36—40 éves életuntságtól szíven löte magát. A szerencsétlen azonnal meghalt, s a hulla bevizelés végett a katonai kórházba szállítatott.

Színházi szemle.

(2.) Csütörtökön okt. 28-án adatott: Szerzetesek, vagy kalind a karnéha apácák várdájában, vigáték 3 felvonásban. Irta Tunnch M. fordította Császár Mik-

168. E vigjáték már többször megfordult színpadunkon, de azért a közönség még mindig élvezettel hallgatja végig. Magasabb műbeccsel ugyan nem bír, miután comicuma igen alant jár és gyakran átesap a burleszk sorompójába. A „nevetségesség“ alkotó eleme nem a különbségekben honol. Miután e tételt határozottan kimondánk, következnék, hogy a comicum definitióját érintsük. Nagyon sokan elmélkedtek már annak meghatározásán, azonban a vélemények ritkán azonosultak egészben, csupán egyes motívumoknál társultak. De jelenleg hivatásunk nem az, hogy a szép-tanának e jelentékeny kérdésére vonatkozó tárgyalásokat soroljuk itt el, hanem hogy az általános vélemények magyát concentrálva, meghatározzuk a nevetségesség fogalmát röviden, ez által indokolni ohajtván fentebb jelzett darabra tett azon állításunkat, hogy az műbeccsel nem bír, miután benne a comicum és burlesk igen gyakran összevegyül. A comicumnál ellentétnek kell lenni a fogalom és való közt, hogy valami nevetségesen hathasson. Így például midőn a takarékoság (ez egy fogalom) zsugoriság gyanánt szerepel a valóságban, midőn a szelenség mint együgyűség, az önérték mint góg jelenítetik meg stb. Ha tehát ezen eszmék tulvitt alakban alkalmaztatnak már előáll a nevetségesség alany, és az ilyen alany működéséből kifolyó nevetségesség helyzet. A vigjátéknál e szerint semmi mesterségtől túlzásnak helye nincs, és nem a külsőségekben keresendő a hatás, hanem a nevetségesség jellemekkel felruházott alakokban és azoknak eszekekedeteiben. Mint hogy a vigjáték író tulvitt jellemeket igyekszik rajzolni, vigyázni kell, nehogy buzgalomban elmázolja azokat, s így maga is túlzások a vigjáték keretében. Így már a bohózat osztogatja esőgöspakát. Így tapasztaljuk ezt a „Szerzetesek“-ben. Brissac (Együtt) mint könnyűvérű, vig, kalandozmas fickó van feltüntetve; mulattató alak is a 2-ik felvonás végéig, hol már nem ő maga, vagy eszekekedete lesz a nevetségesség tényezője, hanem egy járulékos ez a bor mámore. Igaz, hogy az nagyon természetes, miszerint Brissac megidatja a bort, mert hiszen azt teheti ő, de ám szerzőnek tudnia kell vala azt, hogy a részegség már oly tulzott állapot, mely nem férhet meg az aethetica szűk korlátai között; a vigjátéknak pedig — dacára nevetségességre törekvő szerzetesének — a szépség határai között kell maradnia. Az előadás kissé vontatott volt. Egyed eltekintve éles caricirozását, derűtségben tartá a közönséget: Dózsá (Beauveau) néni bágyadsággal személyesíté az öreg becsületes abbé; Szakál Róza osztatlan tetszéssel találkozott, sőt még egy koszuval is megjutalmazák. Hegedűs L. itt-ott kitüntette magát. E fiatal színész még sokra vihetné — ha hivatását lelkiismeretesebben fogná fel. Több szorgalmat, nagyobb ambíciót ohajtának mi ő benne.

Országgyűlési értesítő.

A képviselőház ülése okt. 28-án.

— Elnök Somsich. A miniszterek közül: Rajner, Mikó, Eötvös. Elnök jelenti, hogy az állandó igazolási bizottság tagjait Simonyi Ernő választotta. Halász Boldizsár választása ellen kérvény nyújtott be, mely az állandó kérvényi bizottsághoz utasított. Bobory K.

T Á R C Z A.

Születés és vagyon.

Mühlbach Louisa beszélye.

(Folytatás.)

„S az egyedüli feltétel a melyet neked tett, monda Gudula, ki ismét nyugodtan kezdett dolgozni, s szemeit lesütötte a varráásra, az egyedüli feltétel nemde az, hogy te Mayer Anselm az ő leányát Ráchelt nőül fogod venni!“

„Eltaláltad édes testvérem!“ kiáltá Mayer Anselm örömteljesen, „eltaláltad! Istennek hála, csak hogy végre ide jutottunk; igen Ráchelt nőül vennem, az az egyedüli feltétel, mit a gazdag Nathanson az üzletbe társképeni belépésem esetére kikötött.“

„De azt nem fogod tenni, azt nem teheted!“ kiáltá az öreg Baruch hevesen „Te Ráchelt nem veheted el, hiszen az a leány sátán, ki életedet pokollá tenné. Hát nem tudod, minő csunya a leány, kancsit mint a kuvik bagoly, s azon felül nyomorék pupos!“

„Tudom,“ felelé Mayer Anselm nyugodtan „de azt is tudom, hogy igen jó szelid kedélye van, s hogy szívé nem kövítette meg az a szerencsétlenség, mely rája nehezédt: ő jótékony és kegyes, s a szegények és betegek áldják őt, este azt magad is tudod jól Baruch atyus!“

„Es ezen szívet neked ajándékozta?“ kérdé Gudula nagy hirtelenséggel. „Ugy-e Rachel nagyon szeret téged?“

„Es te?“ kérdé Baruch, „hát te szereted Nathanson leányát Ráchelt?“

„Nem atyám,“ mondá az ifju, mintegy gondolatokba merülve, „én nem szeretem őt. Már csak megmondom nektek, Baruch atyus és Gudula testvér, én azt hiszem, hogy én nem is vagyok képes szeretni, mert azon tulajdonságot a természet talán meg is tegadta tőlem. En szívetem szigorúan megvizsgáltam, s úgy találtam, hogy az igen szűk és elzárt, s egészen meg van elégedve azzal, hogy Baruch atyust és Gudulát szereti, úgy hogy nem is kívánja érezni azon heves érzelmeket és fájdalmas vágyakozást, a mit a költők szerelmeknek neveznek. Nekem szívem igen szűk, úgy hogy csak ket-

interpellálja az összes ministeriumot, hogy szándékozik-e a képviselői állomásnak más állomásokkal megférhetlenségéről törvényjavaslatot terjeszteni a ház elé; egyttal törvényjavaslatot ad be a hivatalok összehalmazottsága tárgyában, melyben kimondatik, hogy egy kormányhivatalnok sem húzhat kettős fizetést és szál-láspénzt, s hogy egy hivatalnok sem bizathatik meg más hivatal teendői tovább 3 hónapnál, végre, hogy azon képviselők, kik kormányhivatalnokok, napdíjt nem kaphatnak, kinyomatik s szét fog osztatni. — Török Sándor interpellálja a pénzügyministert, hogy a létez-hidatársulattal alkudozások folyamában vannak-e, a 90 évre szóló kiváltság megszüntetése iránt, mi állásban van az alkudozás, s van-e kilátás kedvező eredményre? Van-e szándéka a miniszternek meg ez idészakon törvényjavaslatot terjeszteni elő e tárgyban. — Kiadatik a pénzügyminiszternek. Ugyanesak Török S. határozati javaslatot ad be az iránt, hogy a kormány utasítsassék a budai mútani intézet átadatkására vonatkozó törvény-javaslat előterjesztése iránt. — B. Eötvös József: vá-aszol Csiki S. nek az Egerben kifejtett surlódások és az iskolai törvény végrehajtásában akadályokra vonatkozó interpellációjára; az egrre vonatkozólag, kiterjeszkedik más ily előforduló esetekre is s előadja, hogy a törvény életbelépte előtt csaknem kizárólag felekezeti iskolák léteztek, s midőn a törvény minden községnek jogot adott községi iskola állítására, a felekezeti iskolák fenállása annyival inkább nehezítve ion, mert a községek sok helyen elvonták az előbbi segélyt. Leg-nagyobb nehézség fordult elő az épületekre nézve, ki-vált N.-Váradon, Ó-Budán és Egerben. Ily esetekben a kormány a tulajdonosi jogot a telekkönyvi bejegyzé-sék nyomán vélté elismerni. Váradon a község, Ó-Budán a római kathi. iskola volt bejegyezve a telekkönyvbe tulajdonosnak Egerben azonban a dolog bonyolultabb volt. Négy külvárosi iskola a városi közönség, a lyceumi épület pedig az érseki vagyon részeképen volt a telekkönyvbe írva, a városnak ugyan érre is van igénye, hanem az bírói, s nem közigazgatási uton dönthető el. A ministeriumnak nem lehet más feladata, mint az iskolai törvény rendeleteit szigoruan végrehajtani. Csodálja, hogy vannak emberek, kik minden, a felekezeti iskolák javítására irányzott lépést a törvény elleni el-lenszegülésnek vesznek, valamint az is megdöbbentő dolog, hogy vannak, akik e törvényta vallás érdekeit ves-zélyeztetik szíben tüntetik fel. Az ily okok miatt lét-rejövő elkeseredettség csak az általános oktatási ér-dekek kárára történik. De reméli, hogy az ily mozgalmak, melyek a jószándékból indulhatnak ugyan, de rossz eredményt szünek, sem a kormányt, sem a nemzetet nem akadályozandják kötelessége teljesítésében.

Csiki S. az interpellatio és ministeri válasz tárgyalására határidőt kér tüzetni. Többen szólnak hozzá, de érdemileg is, mire ehök, tán a hevesi ügyben nyert lezéken okulva, határozatot kér, hogy mikép értelmez-tessék a házszabályok 120 §-sa, s hogy lehet-e az interpellálón kívül a tárgy érdeméhez szólni másnak is a kérdés föltétele alkalmából. Tisza K. Irányi, gr. Csaky Tivadar a kérdést napirendre kéri tüzetni. — A többség a napirendre tüzés mellett nyilatkozik, addig elhalasztatik a ministeri válasz feletti határozat. — A

totok számára van benne hely; de talán annak pitvarában találok még egy kis zugot a jó Ráchel számára, s haladatos akarok lenni iránta szerelméért és... „Es pénzéért,“ egészíté ki Gudula hirtelen.

„Igen, a mint monctadad ugy van,“ kiáltá Mayer Anselm élénken. „Haladatos akarok lenni pénzéért, mert ő gazdag emberré tesz. S tudjátok, mit jelent ez? Ez annyit jelent e rossz és nyomorult világban, hogy ő en-gem szabadba, tekintélyessé, becsületessé és becsültté tesz. Mert hiszen ti jól tudjátok, hogy a szegény zsidó megvetett paria, a ki ki van taszítva a társaságból, meg van fosztva szabadakarától, a becsültetéstől és elismeréstől. Én láttam a mi népünknek nyomorát és meg-adzátatását, láttam azt, és látom most is, hogy megvet-nek és lábbal tapodnak bennünket azok, kik magokat keresztényeknek nevezik, s azt állítják, hogy vallásuk a szeretet és engesztelődés vallása. Gyűlölnék és üldöz-nek ok minket, dacára szeretetüknek, s nem akarják megbocsátani nekünk, hogy más kiejtéssel beszélünk mint ok hogy orrunknak más metszése van, s szemünk és hajunk tüzesek és feketék, míg az övéik világosak és szőkeek; szemünkre hányják, hogy atyáink hitét és szokásait szigoruan megtartjuk, s e hűségünket vétkül tulajdonítják, de csak akkor ha szegény zsidók vagyunk. De ha gazdagok vagyunk, akkor megbocsátják képzelt vétkeinket, s szívesen fogadnak be társaságukba, s nem botránkoznak meg orrunkon, hajunkon és kiejtésünkön. A zsidóra nézve tehát mindenelőtt fodolog, hogy gazdag legyen, mert ha gazdag, akkor van becsülete és tekinté-lye.

„Ezt tapasztaltam én, a mint kissé körültekintet-tem a világban, s a mint három év előtt hazatértem Fűrthből, hol nagybátyámmal inas éveimet töltöttem, a mint megérkeztem Frankfurtba a zsidó városba, s a midőn láttam, hogy senki nem látja, mert már sötét este volt, térdre estem a vaskapu előtt, s megesküdtem atyám istenére, hogy gazdag, igen gazdag ember akarok lenni, milliomos! Nem nyomoru fővénységből, sem dolyfból, sem személyes nagyravágyásból.

„Gazdag akarok én lenni népem végett, hogy becsület és szabadságot vivjak ki számotokra. Gazdag akarok lenni, hogy istennek népét megboszuljam isten-fianak népén. Milhókkal akarok birni, mert ez hatalmat ad arra, hogy istennek népét kiemeljem a porból, a meg-aláztatásból, s visszaadjam emberi jogait. Milliomos

ház áttér a napi rendre. A törvényjavaslat 6 - 30. §-ig keresztül ment a tárgyalás és a több lényegtelen módó-sítás mellett a 19 §-nál Györffi Gy. indítványára, melyet Deák F. is pártolt, Giczey K. módosításával kimondotta, hogy a bűnösnek talált bíró által okozott kárért — a bírói keteményeknél az állam felelős. A 27-ik §-us, mely a fegyelmi eljárást nyugdíjazottakra is kiterjeszté, Somessy indítványára kihagyatott, A 29. §-nál pedig föllebbezés a szövegbe betéttetik.

Országgyűlés októ. 29.

Elnök Somsich. A miniszterek közül jelen van Horvath B. — Elnök több beadványt terjeszt elő, ezek közt Győrmege kérvényét a bihari határozatra vonatkozólag, N.-Károly város kérvényét a botbüntetés el-törlése és a vallászabadság behozása iránt. A kérvényi bizottságnak kiadatik. — Német Albert interpellálja a kereskedelmi ministert. Deutsch Gábornak a tiszánai postán elveszett 6000 frjtát és a gyanuval terült postamester Török Sándor jellemét tárgyzó ügyben, hosszasan rajzolván ez egyén előéletét, mire több oldal-ról felzudulnak a képviselők, hogy ezen nem országos-tárgy mért hozatik ide. Az interpellatio kiadatik a kereskedelmi miniszternek. — Erdődy Pál az állandó igazolási bizottság elnöke, előterjeszti az ujabban igazolt képviselők névsorát, kik oszállyokba soroztatnak. A A Halász Bold. elleni kérvény sor szerint az oszálly bi-zottságnak adatik ki — Kerkápolyi Károly a honvédel-mi minister megbízásából az 1870-ik évi martiusban végrehajtandó ujonezozás tárgyában törvényjavaslatot terjeszt elő, és annak soronkívüli tárgyaltatását kéri. Várady G. megjegyzi, hogy annak előbb az oszállyok-hoz, azután a központi bizottmányhoz kell utasittatni. Ludvig kérdezi, hogy a kormány részéről terjeszté-e elő Kerkápolyi a törvényjavaslatot? (Derűtség) Irányi szerint szabatosabb eljárás lett volna másik ministe-nek terjesztene elő ezt, mint az államtitkárnak. Kinyo-matik s soronkívül fog tárgyaltatni. — Ezután áttér a ház a napi rendre. A bírói felelősségi törvény 32-ik §-ra, mely a fegyelmi vétségek feletti ítéletet fegyelmi bíróságokra bizza, Ghiczy K. módosítványt ad, mely szerint az illetékes rendes bünygyi bíróságok ítelének Horváth B. neki is vannak módosítványai a 32-ik s kö-vetkező § §-ra. Tiszának megígérte egy nyári ülésen, hogy a legfőbb törvényszék tagjai elleni fegyelmi eljára-sa tárgyában is intézkedni fog; annál fogva e tárgyban beadja módosítványát, mely szerint a fegyelmi bírósá-gok az első, 2-ik és 3-ik foglalt terjedő felebbezésekkel megállapittatnak; a kir. kuriai alelnökök, szavazóbírák és a királyi ügyvéd feletti fegyelmi eljárásra nézve is-mét külön bíróság alakittatik, mely 36 tagból áll, kik-nek fele a kir. curia tagjaiból, fele pedig a felsőház ál-tal választandókból fog állani, az elnökséget viszi a semmitűzők elnöke. — E módosítványok Ghiczy K. és Irányi felszólalására kinyomatnak és az oszállyokban szétosztatnak. — Elnök a házszabályok 120 §-sa tárg-yalását hozta indítványba, mivel a napi renden levő tárgy feletti tanácskozmány megszakadt. De Ghiczy K. és Deák F. felszólalására az elnöki indítvány elejtetik, mivel napi rendre nem volt e tárgy kitűzve.

akarok lenni, hogy lehulljanak a vaskorlátok, melyek a keresztényeket a zsidóktól elválasztják, hogy bennünket mint polgártársainkat fogadjanak be a társadalomba, s hogy megengedjék nekünk gondolni és hinni azt, mit lelkiismeretünk és meggyőződésünk parancsol, s jogosult polgárainként tekintessünk azon államnak, a melyben születünk!

„Lássátok, erre esküdtem meg, a mint a mi szegény zsidó városunk bemenetelénél térdeltem, s eskümet a mi elnyomott népünkért meg is akarom tartani. Már eddig is gyűjtöttem egy kevés tőkét magamnak, takaré-koskodtam, éheztem, szükségem szenvedtem évek óta, hogy nagy ezelőmhöz közeledhessem; mert a kis töke nagygyá nővi ki magát, s azzal önálló üzletet kezdet-tek. Ha esténként az irodából hazajöttem, soha nem kí-vántam magamnak más mulatságot és szórakozást, mint hogy veletek Baruch atyus és jó Gudulám, egy órácskát feesehgessek, aztán visszatértem kamráskámba, s egész éjekeken át virasztottam, hogy azon kereskedőknek, kik könyveik vezetését rámbizták, hátralevő dolgait rend-behozom. Télen fáztam a munka mellett, nyáron izzad-tam a forró-ág miatt, gyakran oly éhes és fáradt valék, hogy azt hívéim, már meg kell hálnom, de ez engem nem akadályozott, csak azt tartottam szem előtt, hogy tö-kém növelése végett nekem dolgoznom kell, s így ha a jelen fárasztó és szomorú volt is, egy szebb és jobb jövő reménye mindig adott erőt és kitartást.

„Es most,“ folytató Mayer Anselm, kinek arca e közben kipirult, s szemében tulvilági fény tündöklött. „most elkalmam nyílt a gondviselés által arra, hogy s a szükségnek és nélkülözéseknek hosszú éveit gyors határozással átugorjam, s egy perc alatt gazdag ember legyek, hogy aztán népem javára annál előbb megjöj-jenek a milliók. Mondjátok csak atyám és testvérem, hát ne ragadjam meg ezen alkalmat?“

Az öreg Baruch hallgatott, s gondolkozva és kérdő arezkifejezéssel tekintett leányára. Gudula már rég ölé-be cjtette munkáját, sugárzó arcczal, mintegy felmagasz-tosulva hallgatta Mayer Anselm elragadó beszédét. Most midőn a szeretett ifju ajkairól ez utolsó szavak elleb-bentek, lassankint felemelkedett, s kimért, ünepélyes léptekkel közeledett felé.

(Folyt. köv.)

Fővárosi értesítő.

— A katolikus congressusra vonatkozó választási szabályzat ő felsége által szentesített, a közoktatási minisztérium úján a hercegprímásnak kézbesített.

— A kereskedelmi miniszter által a lötenyésztes tárgyában összehívott központi bizottmány október 27-én tartotta első ülését; Gorove miniszter maga nyitotta meg az ülést, aztán b. Wenkheim Belát kérte fel az elnökségre, ki is azt átvevén, a miniszter elítélte. Közben a Ferenc osztrájtanácsos hosszabb előterjesztést tett a hazai lötenyésztes mostani állapotáról s az ide vonatkozó intézkedésekről; s miután a tanácskozási tárgyak tervrajza felolvasatott, a munka könnyítése végett, albizottmányok alakították a különböző tárgyak szerint.

— Ő felsége a királyné legkegyelmesebb elhatározásával vasárnap f. okt. hó 31-én a honvédszóló felszentelésénél mint zászlóanya jelen lenni ohajtván, ez okból a felszentelés ünnepélyéhez Pestre jöved.

— A honvédlovasság új fegyverzetét a király már jóváhagyta. A lovasság ezentúl a karabélyt bal vállon hordja; a kardot pedig nem övhez erősítve, hanem a nyereg bal oldalára esztolva fogja viselni. A lovas revolvert is kap, melyet esztion hord.

— A régi színház-épület lerombolásához a városi tanács legközelebbi ülése határozata folytán csak a jövő év tavaszán fognak.

— A Fronerszálloda egyik szobájában több ezerle menő pénzösszeget találtak. A pénzt a szállodatulajdonosa a kapitányi hivatalban tette le.

— Nem mind arany a mifénylik. Egy Gaál nevű csalót fogtak el a napokban, ki a jámbor falusi parasztokat aranyozott játékpénzekkel szedte rá.

— A Kisfaludy-társaság szerdán tartá októ. havi ülését a rendes elnök távollétében Szigligeti elnöklettel. A tagok közül csak kevesen jelentek meg; hallgatóság is gyéren volt képviselve. Felolvasás csak egy volt: Euripides „Alkestis”-ének fordítása Szabó Istvántól, ki e görög dráma átültetésével bucsut kíván venni a társaságtól. Greguss olvasá fel a tragédia első felvonását, és drámai mozgalomban kiválóbb jeleneteit. A fordítás nem a legjobban sikerült, a versekből sok helyütt hiányzik a szép hangzás. E felolvasás után Zichy Antal és Arany László jelenték, hogy Shakespeare „Romeo és Júlia”-nak két fordítása közül a Szász Károlyé sokkal sikerültebb, mint a Narágyé s így azt ajánlják kiadásra. — A VI ik Henrik első részének Lőrinczi Zsigmond által eszközölt fordítását Zichy Antal és Szigeti József kiadhatónak vélik. — A titkár bemutatja a Bartalus által kiadott „Magyar Orpheus” című zenegyűjtemény első példányát. — Majd bizottságot választottak a februári nagygyűlés tárgysorainak rendezésére; tagjai lesznek: Tóth Ferencz, Gyulai Pál és Greguss A. Végül zártülés vala.

— Lukács Ignác, a legfőbb törvényszékhez tanácselnökül, rendes bírálól Cserneczky József és Piskarin János, szám feletti bírálól Blaskovics Kálmán, Karap Ferencz, és Mihályi Gábor, továbbá Szalay Zsigmond, igazságügyministeri osztály tanácsosa, Kovács Kálmán ministeri tanácsosa — kinevezettek.

— A Józsefvárosban három legény ölélésével megátadott két, a szomszédságba siető fiatal leányt. Az egyik szerencsésen megmenekült, de másik a legsajnosabb bánásmódban részesült. A kétségbeesett leány kiáltásaira megjelent az őrző és egyet az éj lovagjai közül elfogott, de a szerencsétlen szavai szerint „már későn!”

— A dohány-utczában két egyén megátadott egy éjteltájban hazafelé menő mérnököt s dróthurkot vetvén nyakába — kirabolták. A kifosztott még sokáig maradt egyedül félholtan az utca közepén.

— A megzenésítendő költeményre kifizűzött 10 arany pályadíjt a bírálól Abrányi Emilnek ítéltek oda. A csinos dolgozat a „Föv. Lapok”-ban már közölve is volt.

— Egy bécsi asztalos lakását titkos feladás folytán a rendőrség felkutatván, egy négy fontos ágyut s ahoz való felszerelvényeket találtak s foglalta le. A műröl ítélve, azt az arsenálból ellopottnak gyanítják, azonban az egész ügygyel tisztába nem jöhettek.

Belföld.

— A bihari kuruzslóról Stark Ignácra emlékeztünk már egy ízben; ügyét szigoruan veszi a hatóság, felásnak egy feléves hullát is, mely gyanu szerint Stark kuruzslásától lón a balál martaléka.

— Jászberényben könyvkiadói és árusítási vállalat van alakulóban. E város gyors emelkedésére mutat még az is, hogy ott a főtérén a telek-helyiség 10 öfét 10 ftjával fizetik.

— Tordán a minap este nagy vihar dühöngött, cikázott a villám, dörgött az ég, mint a nyár kenő hevében. Ugyanakkor Debreczenben is láttunk ily tüneményt — vihar nélkül.

— A selmeci bányászati és erdészeti akadémiások között nagyban elterjedt a gyorsírászat. Meghonosítják e korszerű tant már minden iskolában, csak Debreczen nem mozog. Tanintézetünkben csak egy ifju van, ki a gyorsírást érti, természetesen az sem itti tanulta.

— Szászrégenből panaszkodnak a pénzügyerre, hogy Erdélyben az évek óta gyúlt adóhátralékot most egyszerre akarja behajtani. A polgárok

nem tudnak fizetni, s a végrehajtás elrendeltetett ellenük; a nép nagy része oly szegény, hogy a végső bukás, megsemmisülés szélén áll. Van oly helység, hol még egyetlenegy ház sem maradt el, hogy ne becsültek volna, s tizenegy nap mulva el is árverezik a beszedett holmikat. — Talán Tófalut akarnak esinálni egész Erdélyből?

— Ma holnap nem lesz már a kormány embere, kit jutalmazhasson kinevezéssel. Most is tizenhárom főispánság van üresedésben.

— Beesereklyét találtak Pétervárad mellett, a 7-ik honvédszólóalj loboáját, cserkésorozu s egyes képei még jók. Az újvidéki szabadelvű polgárok megszándekoznak venni, az oda menendő honvédszólóalj részére — ha a kormány nem ellenzi.

— Zala megyében igen jó szüret lehetett most, a termés bő volt, a mustot senki nem veszi.

— A pozsonyi törvényszék elé közelebb ily eset kerül. Egy grófnő elvált férjétől anyja tanácsára ki 800 ft havi díjt ígért neki, mit nem rég megtagadott, ha leánya mostoha atyja örökségéről le nem mond.

— A kereskedelmi miniszter megrendelte, hogy a tordai postaállomáson utasok számára külön szoba legyen fűtve és világítva. E czélserű intézkedést nem ártana más helyen is életbe léptetni.

— A kolozsvári muzeumban a nagy Kazinczyknak száznál többre menő kiadatlan levelet van, melyeket Cseray Farkashoz írogatott, s irodalmi szempontból igen érdekesekek.

— Nagyszébenben iszonyu dolognak jöttek nyomára. Egy grófnő segíteni akarván szegény rokonán, mivel férje távol léte miatt nem volt pénz nála, 10 éves fogadott leányát küldé aranyórájával a zálogházba, hogy eselédéi előtt titkolja pénztelenségét. A kis leány visszatér 35-ftiról szóló zálogházi jeggyel, de pénzt nem vitt. Kérdőre veszik, s ő csalad. Azt hívek ott hagyá. De sokáig nem jön, érte küldik a szakácsnét, ki megtalálja egy ház előtt, s haza viszi. Otthon bevallja a kisleány, hogy valaki elvevé tőle a pénzt, igérvén, miszerint őt a Székelyföldre viszi zárdába, de menjenek vele, a pénz meglesz. A tiszt és kertész kisérik, míg oda megy, hol előbb a szakácsnét látta, kívül hallgatják, mit beszélnek bent. A lányka kéri a pénzt. „Egyedül vigy szép anyukám?” „Nem.” És gazember elki-sérteti a szegény lánykát, — mint örültet a rendőrséghez. Ott is elmondja, mit otthon beszélt. — A gróf haza jövén, hallja az eseményt, s iszonyu sejtelméi lőnek, midőn a szemtelen rabló nevével tudatják vele, kit egy hírhedt, erkölcsileg tönkre ment embernek ismert. Orvosi vizsgálat alá veszik a gyönyörű, kedves gyermeket.

— „Ki bántott téged?” — „Az az ur,” zokogott a lelkiileg meggyilkolt, testileg megbecstelenített csodaszép lányka. — Ki tette ezt? — kérde az olvasó. Egy a nyilvános erkölcsre felügyelő ember, ki hivatalát még most is háborítatlanul folytatja. Rajner és Horváth urak, mit szólnak e dologhoz?

— Koldusfalú Biharban. Volt meggyéknek egy nyomoruságos faluja, melynek házai szét szórva feküdtek egy domb oldalában, hol a szellemi és anyagi tehetség még azon lokra sem ért, hogy remélhettük volna későbbi kifejlődésüket. Ez a község Sonkolyos, román lakosokkal. Most porrá lett e hely, a tűzvész lakhelyeiket és élelmi szerkeiket megemésztette. A hideg tél itt van, és a szegény nép csupán kecskéivel maradt ott az ég alatt, egy kopár hegy hólepte tetőin.

A Lajthántulról.

— A dalmatiai felkelésről szóló hírek nem a legkedvezőbbben hangzanak. Oly eredményekről, melyek a felkelést behatólag korlátozhatták volna, még semmi hírvünk, sőt az tünik ki, hogy csapataink a felkelőtől vereséget szenvedtek. A „Triester Z”-nak ugyan azt írják Risanoból, hogy Dragali és Orkuid 51 napra elvannak látva élelelemmel, s erősítést is kaptak, de ennél többre nem mentek; a csapatok az ellenség által üldözötve Risanoból tértek vissza, s utközben heves csatározásokat kellett kiállaniok, úgyhogy a veszteség tetemes, s az ezredes Jovanovics is a sebesültek közt van. — A „N. Fr. Pr.” ezekhez a következőket írja: „Biztos kutfó után tudósíthatjuk olvasóinkat, hogy Wagner altábornagy legújabbban érkezett tudósításai szerint a felkelők Hercegovinából folytonosan új erősítéseket nyernek, s az altábornagy hangsúlyozza annak szükségét, hogy ezen erősítések küldése megakadályozása tekintetéből a hadi műveleteknek a montenegrói határokon is meg kell kezdeni. Ennek következtében a hadügyministerium távirati uton kért engedélyt e határnak a csapatok általi átlépésére.

A dalmatiai felkelés most már a külföldi sajtó figyelmét is kezdi magára vonni. A „Journal des Debats” egy cikkében a felkelés indokait Ausztriára igen kedvező módon fejtegeti. „Ausztria elhatározta,” mondja többek közt, „hogy tetemes haderőt küld a cattarói öbölbe, a mi nem annyira veszély nagysága, mint azon óhaj által indokoltatik, hogy a felkelés minél előbb legyozessék. Azonban e mellett a legnagyobb kiméltet fognak eljárni. Dalmatia épen mint Schelwig csupán csak egy pont az európai térképen, de épen úgy mint ez, a gyűlöletet hasonlít. — A montenegrói fejedelem egy prágai lap szerint erőlesen reklamálja a neki szánt, de leigalt puskapor küldeményt. Nem igen hiszünk, hogy ezen reklamatiót eredmény kísérje.

Külföld.

— Hyacint atyát a pápa kitagadta az egyházból. Mutogatja hatalmát; vajon nem vesztét érzi-e?

— Garibaldi izgató levelet terjeszt szét, hogy fellanyozza az olasz nemzetet, december 8-án Nápolyban a pápa ellenes zsinaton minél tömegesebben megjelenésre.

— Berliuben az 1864-iki és 1866-ki hadjáratok emlékére nagyszerű emléket emelnek; az alapunkálatok már készen vannak; mindkét hadjárat története és a hadi tevek betételek az alapköbe. Többi közt 60 darab, az ellenségtől elvett ágyueső is díszítménye leend a nagyszerű emlékek.

— A ruméliai vasutakra az engedély véglegesen megadatott; e vasutvonal a Bosporust összeköttetésbe hozza az európai vasutvonalokkal, és Thracia, Macedonia, Saloniki, Énos és Konstantinápoly közt egyenes összeköttetést hoz létre. A vállalkozók 50 millió frankkal rendelkeznek. A pálya hossza 2000 kilométer. Hét év alatt készen kell lenni.

— Az orosz Golos című lap közli Luka Vukalovic — a délszláv pártvezér kiálványát; a bolgárokhoz, Bosnia és Hercegovina lakosaihoz, melyben a török járom és igája lerázására fölkelésre izgat a dalmatiai események alkalmából. Jellemző, hogy orosz hírlapban jelenik meg e felhívás!

— A Dunafejedelemségekben nem kedveő a hangulat. Károly fejedelemnek Wiede Erzsébet német hercegnővel lelt házasságra lépése iránt, bár a hivatalos lap siet tudatni, hogy a hercegnő családja 1806-ig souverán volt.

— Orsovánál a király három perczre kiszállott, a karinbesi püspököt, az ezredest, kath. pap-ságot fogadta. Vereserován az oláh ministerelnök tisztelettel királyunknak.

— A sultán csakugyan elmege a szuezi csatorna megoyitási ünnepélyére; nov. 12-én induland a nagyvezér kíséretében. — Két osztályból álló hajóraj kíséri.

— Konstantinápoly okt. 29. A magyar király ma érkezett ide, a sultán által fogadtatott, kinek is a király rövid idő mulva visszaadta a látogatást. A király bevonulásánál számos osztrák vett részt. A kikötő zászlókkal volt díszítve. Kivilágításra tételnek előkészületek.

— Omer basa Albaniába utazott.

— Páris okt. 29. Az a hír, hogy általános sajtószabadságra van kilátás.

— Madrid, okt. 28. Hírlik, hogy a republikanusok a kortesben megjelennek a királyválasztás feletti tárgyalásra.

Legújabb

— A dalmatiai csatateréről: a „Corr. Rave” szerint több erőd a fölkelők kezébe került. Stanjevic erődöt 220 katona védelmezte, kiket a felkelők részint elfogtak, részint leöldöstek. — Az egész terület Montenegro és Hercegovina közt a felkelők hatalmában van.

— Az élelmezés szállításával megbizottak is vesztettek néhány embert.

— Bécs s, okt. 29. A „Wiener Abendpost” hozza: A két napi útközvet veszteségei. Halottak: Naske kapitány, Stacka főhadnagy és 9 ember. Sebesültek: 54 ember. Elveszett három.

— Az „Abendpost” orizkedik és int a közlések és nem biztos forrásoktól, mert nem hiszi, hogy Dragalj és Cerkoize erődök a felkelők által bevették volna.

— Konstantinápoly, okt. 29. Az osztrák császár ma Omer basa, Hohenlohe hg, Bellegarde gr., Beust és Andrássy kíséretében meglátogatta a Sophia-templomát és a fegyvertárat.

Közigazgatás.

(E.) Debreczen, okt. 30. Piacunkra a mi kevés elét hozatott, az is alig talált vevőre, tengerit mind vidékiek, mind helybeliek sokat hoztak, de annak is csak középserű kelendősége volt; az árak köllőnkint: uj 4 ft 10 — 50 kr, 1 zsák esős 4 ft 40 — 70 kr, a tengeri hiányzott. A hegyaljáról több szekér szálló hozatott, 1 putton 2 ft 40 — 80 kr.

Időjárásunk, az éjjel nagy der volt, reggel hűs, később derült, napfényes.

A strucz, mint európai háziállat.

(S-y.) Ámbár a struczak és kazuárnak meleg égaj a hazája, mindamellert meghonosításuk nem nagy nehézséggel jár, s hogy a nandu (amerikai strucz) és az emu tenyésztése Európában sikeres eredményű, azt az újabb tett kísérletek igazolják.

— Az emu Franciaországban, Belgiumban és Angolországban bizonyoságot tón afelöl, hogy a hideggel dacolni képes, ha azon helyeken neveddik. Párisban egy, több éven át szabad ég alatt élt, anélkül, hogy

